

Вступ

Типовий навчальний план та програма спеціалізації (інтернатура) випускників вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації зі спеціальності „Медична психологія” розроблені за Наказом МОЗ України від 23.02.2005 р. за № 81 „Про затвердження Переліку спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів” (зі змінами), згідно листа МОЗ України № 08.08–22/279 від 04.02.2006 р., за Наказом МОЗ України від 01.03.2005 р. та Наказом МОЗ України від 10.12.2010р. №1088 „Про удосконалення післядипломної освіти лікарів”. Наказу МОЗ України “Про утворення та затвердження складу груп експертів МОЗ з деяких питань проходження інтернатури” від 1.09.2021 р. № 2390.

Статтею 10 Закону України «Про вищу освіту» передбачено, що стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти та спеціальності. Зважаючи на те, що інтернатура належить до післядипломної освіти, вимоги до підготовки інтернів не підлягають регулюванню стандартами. Водночас, виходячи з логіки Положення про інтернатуру (пункт 2 розділу IV), на підставі примірних програм підготовки в інтернатурі закладами вищої освіти розробляються програми підготовки в інтернатурі, що є основою для підготовки навчальних планів та індивідуальних навчальних планів. На наш погляд, зазначене дозволяє зробити висновок про те, що примірна програма підготовки в інтернатурі за своїм змістом є близькою до стандарту вищої освіти.

Враховано при розробленні примірних програм підготовки в інтернатурі Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 01 жовтня 2019 р. № 1254). Методичні рекомендації містять вимоги до структури стандарту вищої освіти, взяті за основу при розробленні орієнтовної структури примірних програм підготовки в інтернатурі (зокрема, в частині переліку компетентностей інтернів, нормативного змісту підготовки, вимог до наявності системи внутрішнього забезпечення якості інтернатури).

В ЄС питання визнання професійної кваліфікації, зокрема, і медичних працівників врегульовано Директивою 2005/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 вересня 2005 р. «Про визнання професійної кваліфікації» зі змінами, внесеними Директивою 2013/55/ЄС (далі – Директива). Директива визначає засади системи визнання професійної кваліфікації представників різних професій в Європейському Союзі, загальні та мінімальні стандарти професійної підготовки. Попри те,

що гармонізація національного законодавства з вимогами Директиви не передбачена Угодою про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншого боку, Директива може слугувати орієнтиром при розробленні примірних програм підготовки в інтернатурі та подальшому удосконаленні Положення про інтернатуру.

Статтями 25 і 28 Директиви встановлено особливості медичної освіти за вузькими спеціальностями та спеціальної підготовки в галузі загальної медичної практики.

Ця програма розроблена на основі прикладу Європейських стандартів післядипломної підготовки медичних спеціалістів (UEMS).

- **Об'єкт вивчення та діяльності:**

Етика і методологія практичної діяльності у сфері охорони здоров'я, медицини, медичної психології та психологічної реабілітації, сучасні методи дослідження, отримання та аналіз даних, презентація результатів наукового дослідження.

- **Мета і завдання освітньої програми:**

Метою ОП підготовки лікарів-психологів за спеціальністю 225 «Медична психологія» є формування та розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів для оволодіння основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними у сфері комплексних проблем медицини та практики медичної психології.

До основних завдань ОП підготовки лікарів-психологів за спеціальністю 225 «Медична психологія» належать:

1. Поглиблення теоретичної та фахової підготовки.
2. Підвищення рівня професійної майстерності випускника.
3. Розвиток дослідницьких навичок для здійснення самостійних професійних досліджень.
4. Поглиблення рівня аналітичної спрямованості результатів професійної діяльності.
5. Розвиток навичок написання та оформлення досліджень та власних висновків.
6. Підвищення рівня професійної підготовки за спеціальністю «Медична психологія» задля здійснення професійної діяльності.

- **Теоретичний зміст предметної галузі:**

Підготовка лікарів-психологів ґрунтується на вивченні етики та методології дослідження, епідеміології та принципів доказової та персоналізованої медицини, оволодіння сучасними методами наукового дослідження у медицині та суміжних спеціальностях відповідно до напрямку професійної діяльності, поглиблене вивчення спеціальності,

розвиток комунікативних навичок, засвоєння компетенцій, які є необхідними для виконання професійної діяльності в закладах охорони здоров'я та інших секторах суспільства.

- **Методи, методики та технології:**

Лікар-психолог за спеціальністю 225 Медична психологія повинен:

- Оволодіти глибокими професійними знаннями, науковим і культурним світоглядом; засвоїти знання основних компетенцій теоретичних та практичних проблем історії розвитку галузі науки та сучасного стану розвитку науки в т.ч. нейронаук за обраною спеціальністю;

- Оволодіти універсальними навичками, зокрема методологією і методами аналізу і синтезу, підготовкою та проведенням психоосвітніх занять (педагогічна діяльність), управлінням проектами та написанням пропозицій психологічних та патопсихологічних досліджень тощо.

- **Інструменти та обладнання (об'єкти/предмети, пристрої та прилади, які лікар-інтерн вчиться застосовувати і використовувати):**

Лікар-інтерн має володіти методами дослідження та обладнанням, які застосовуються у сфері охорони здоров'я для поліпшення діагностики, лікування, профілактики захворювань людини, а також необхідними для виконання наукового дослідження та роботи.

І. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Спеціальність 225 «медична психологія» галузь знань 22 "Охорона здоров'я"	
Рівень, ступінь	третій (освітньо-професійний) рівень (НРК України – 5 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень) відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519)
Кваліфікація	Лікар-спеціаліст
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання	ступінь магістра (спеціаліста – випуск до 2021 року) медико-психологічного та медичного спрямування)

Форма проходження інтернатури	Очна
Мова (и)	Українська
Академічні права інтерна	Безперервний професійний розвиток. Можлива подальша підготовка на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Робочі місця у закладах охорони здоров'я, самостійне працевлаштування.
Моніторинг та оцінювання	Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703 № 1254
Рівень оволодіння	Для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному з діапазонів від «А» до «D»: A: Має знання, описує ... B: Виконує, керує, демонструє під наглядом. C: Виконує, керує, демонструє самостійно. D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.
Обсяг програми	Програма підготовки лікарів-інтернів розрахована на 1 рік і включає освітню та практичну складові. Обсяг освітньої програми складає 60 кредитів ЄКТС на базі попередньої здобутої освіти. Програма включає обов'язкові та елективні навчальні дисципліни.

Роки	Початок навчання/проходження інтернатури			Закінчення навчання/проходження інтернатури		
	Освітня частина	Практична частина	Державна атестація	Освітня частина	Практична частина	Державна атестація
1	01.09	01.08 1.03	28.02	28.02	31.08 30.06	30.06

II. ГРАФІК ОСВІТНЬОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ПРОХОДЖЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ

Тривалість підготовки в інтернатурі: 12 місяців (1800 годин) (60

кредитів ECTS).

Освітня частина: (заклади вищої або післядипломної освіти) 6 місяців (1080 години, 36 кредитів ECTS)

Практична частина: (бази стажування) 5 місяців (720 годин, 24 кредити ECTS)

Рік підготовки	МІСЯЦІ											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
I-й	Б	К	К	К	К	К	К	Б	Б	Б	Б	В

Б – практична частина підготовки на базі стажування;

К – освітня частина підготовки - навчання на кафедрі;

В – відпустка.

*останні 2 тижні останнього місяця проходження інтернатури – освітня частина для атестації

III. ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИX КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності в медичній психології, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.
Загальні компетентності	Вміння діяти на підставі професійної етики та засадах загальнолюдської моралі. Прийняття та реалізація рішень на основі положень кодексу професійної етики та з огляду на загальнолюдські цінності. Орієнтованість на оволодіння сучасними науково-обґрунтованими знаннями у сфері психічного здоров'я. Вміння шукати достовірну інформацію, спиратися на дані наукових досліджень, здатність до критичного аналізу. Здатність приймати обґрунтовані фахові рішення. Готовність до опрацювання значної кількості джерел, консультацій з фахівцями та емпіричної

перевірки даних в ході прийняття рішень.

Уміння застосовувати фахові навички у практичних ситуаціях. Здатність відповідально та свідомо використовувати отриманні знання й навички у фаховій діяльності.

Дослідницькі компетентності

- Здатність до абстрактного мислення, синтезу, аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових знань при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.

- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

- Здатність працювати у міжнародному контексті

- Здатність дотримуватися у своїй діяльності регламентуючих правових документів

Комунікативні компетентності

- Здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами.

- Здатність ефективно використовувати навички риторики.

- Здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.

- Готовність цінувати та поважати різноманіття та мультикультурність. Здатність до ефективної професійної взаємодії.

Робота в групових проектах

- Готовність брати участь у роботі українських, міжнародних колективів для вирішення професійних та наукових завдань.

- Здатність працювати у великій групі, розуміючи відповідальність за результати роботи, а також беручи до уваги бюджетні витрати та персональні зобов'язання.

Управлінські компетентності

- Готовність організувати роботу колективу в розв'язанні актуальних проблем медичної психології.

- Здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів, а також мотивувати та керувати роботою

	<p>інших для досягнення поставлених цілей.</p> <p>Особистісні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку. - Здатність працювати автономно. - Здатність бути критичним і самокритичним. - Здатність навчатися, мати сучасний рівень навчання. - Здатність генерувати нові ідеї (креативність). <p>Етичні зобов'язання</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень. - Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.
<p>Професійні компетентності</p>	<p>Загальнопрофесійні компетенції</p> <ul style="list-style-type: none"> - Компетентність виконувати оригінальні дослідження в галузі медичної психології стосовно різних груп населення та досягати результатів із звертанням особливої уваги до актуальних задач/проблем та використанням новітніх наукових методів. - Здатність планувати проведення клінічного та емпіричного дослідження, обирати сучасні методологічні підходи до оцінки результатів, здійснювати статистичний аналіз результатів. <p>Спеціалізовано-професійні компетенції</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність застосовувати знання фундаментальних основ, сучасних досліджень проблем і тенденцій стосовно медичної психології у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в Україні та інших країнах світу. - Здатність відокремлювати структурні елементи, які складають теоретичну та емпіричну основу системи знань зі спеціальності «Медична психологія». - Здатність використовувати клінічне мислення при оцінці різних порушень фізичного та психологічного функціонування на основі узагальнення інформації щодо суб'єктивних та об'єктивних проявів соматичних, психосоматичних і психопатологічних

захворювань.

- Здатність виділити і зафіксувати клінічні симптоми чи психологічні прояви, інтерпретувати та узагальнювати провідні синдроми патологічного стану, соматичних, психосоматичних і психопатологічних захворювань, визначити психологічні механізми їх виникнення; шляхом співставлення стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на підставі виявлених порушень фізичного та психологічного функціонування, зафіксованої симптоматики або провідного клінічного синдрому, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення поставити найбільш вірогідний діагноз розладу чи захворювання; оцінювання та інтерпретація результатів лабораторних, інструментальних та патопсихологічних досліджень для встановлення клінічного діагнозу чи психологічного висновку.

- Здатність до осмислення й остаточного формулювання висновку щодо порушень фізичного та психологічного функціонування на основі вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта; встановлення попереднього та остаточного клінічного діагнозу (психологічного висновку) соматичних, психосоматичних і психопатологічних захворювань; діагностування невідкладних станів.

- Здатність визначати характер та принципи лікування травм, соматичних, психосоматичних захворювань і психопатологічних розладів, зокрема оцінювати необхідність застосування окремих видів психотерапії, вибір її об'єму, тактики ведення хворого з різними порушеннями фізичного та психологічного функціонування; використовувати оптимальні методи психотерапевтичного втручання на основі знань клінічних настанов загальних та локальних протоколів лікування окремих розладів та

захворювань.

- Здатність до здійснення медичного та психологічного впливу на пацієнтів та осіб, які перенесли психічні шкідливості, проведення процедур відновлення функцій організму з метою відновлення стану здоров'я, профілактики психоемоційного стресу, травм, соматичних, психосоматичних та психічних розладів; при визначенні виду, засобів та методів медичної психології, керуватись інформацією про вікові та гендерні особливості пацієнта.

- Здатність до продуктивної комунікації між лікарем і пацієнтом; використовувати на практиці знання етико-деонтологічних норм роботи лікаря.

- Здатність до опанування і практичного використання психотерапевтичних методів і методик; надання екстреної психологічної та психотерапевтичної допомоги при невідкладних та кризових станах чи надзвичайних ситуаціях.

- Здатність до обґрунтування і постановки диференційного психотерапевтичного або реабілітаційного діагнозу; враховувати, при складанні програми та проведенні лікувальних заходів особливостей етіології, патогенезу та перебігу хвороби та/або психотравми; використовувати в лікуванні інноваційні технології, моно- і комбінованих схеми терапії.

- Здатність робити необхідні діагностичні висновки при участі у проведенні комплексних психологічних експертиз (медико-соціальна, судова, психолого-медико-психологічна, військово-лікарська).

- Здатність оформлювати медичну документацію в межах свого фаху.

- Здатність в умовах лікувальної чи медико-профілактичної установи, терапевтичної дільниці, навчально-виховних або оздоровчих закладів чи на виробництві, використовуючи статистичні методи, здійснювати епідеміологічний аналіз захворюваності серед відповідного чи закріпленого контингенту населення, організовувати та проводити

епідеміологічні дослідження щодо стану соматичного і психічного здоров'я населення.

- Здатність в умовах лікувальної чи медико-профілактичної установи, терапевтичної дільниці, навчально-виховних або оздоровчих закладів чи на виробництві, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров'я людини, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, виявляти серед закріпленого контингенту населення групи, території, час і фактори ризику щодо виникнення психоемоційного стресу, травм, соматичних, психосоматичних та психічних розладів; здійснювати заходи щодо організації медико-психологічної допомоги населенню.
- Здатність надавати допомогу пацієнтам у варіантах дистанційної роботи (технічні, етико деонтологічні та фахові вимоги)
- Здатність на підставі даних про стан здоров'я певних контингентів населення та про наявність впливу на нього навколишнього середовища, використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню планувати та проводити профілактичну медико-психологічну роботу серед населення та медичних працівників, здійснювати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів щодо первинної профілактики виникнення психоемоційного стресу, травм, соматичних, психосоматичних та психічних розладів; шляхом поширення інформаційних матеріалів, проведення бесід чи лекцій серед населення пропагувати здоровий спосіб життя.
- Здатність знати і використовувати нормативно-правові підстави роботи лікаря в Україні.
- Здатність прогнозувати науково обґрунтовані підходи до модернізації вітчизняної системи охорони здоров'я, організовувати та забезпечувати процеси управлінської діяльності з урахуванням процесів реформування галузі.

	- Здатність формулювати системний підхід до аналізу медичної інформації, опираючись на принципи доказової медицини, заснованої на пошуку рішень з використанням теоретичних знань та практичних вмінь у цілях удосконалення професійної діяльності.
--	---

V. ЗМІСТ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Курс 1 (блок) 1		Медико-психологічна допомога населенню	
Мета		Розуміти основні принципи формування здоров'я особистості, організація та підтримка спостереження за психічним здоров'ям населення згідно сучасних рекомендацій.	
Знання		Уміння	
<ul style="list-style-type: none"> основи законодавства про охорону здоров'я та директивні документи, які обумовлюють діяльність органів та установ охорони здоров'я; загальні питання щодо організації медико-психологічної допомоги в Україні; 		<ul style="list-style-type: none"> застосовувати психопрофілактичні заходи серед населення з метою збереження і підтримання психологічного та психічного здоров'я; проводити просвітницьку роботу (бесіди, лекції) серед населення, хворих і в закладах загальної медичної мережі; 	
Практичні навички/компетентності			
№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур
1	Ефективне спілкування щодо психічного здоров'я та методів його збереження зі спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами, представляючи складну інформацію у зручній та зрозумілій спосіб усно і	С	3

	письмово, використовуючи		
2.	Організація роботи колективу в розв'язанні актуальних проблем медичної психології.	С	2
Курс 1 (блок) 2		Медико-психологічна допомога у медичній практиці	
Мета	Розуміти основні принципи збереження психічного здоров'я у пацієнтів медичних установ України		
Знання		Уміння	
<ul style="list-style-type: none"> • методи дослідження психічних процесів та станів; • методи дослідження особистості та міжособистісних відносин; • основні категорії медичної психології; • основні питання загальної психопатології, класифікацію психопатологічних синдромів, прояви астеничного синдрому, різні варіанти афективних синдромів, неврозоподібних синдромів, маячних та галюцинаторних синдромів, кататонічного синдрому, судорожного синдрому, синдромів потьмареної свідомості, амнестичні синдроми та недоумства; • прояви порушень психічних процесів; • клінічну картину психічних захворювань, їх етіологію, патогенез, диференційну діагностику та лікування; • сучасний стан розвитку нейропсихології, локалізацію вищих психічних функцій, нейропсихологічний аналіз та 		<ul style="list-style-type: none"> • встановити психологічний контакт з хворим (пацієнтом); • скласти план обстеження хворого; • діагностувати індивідуальні відмінності особистості; • проводити клініко-психологічне дослідження хворого; • застосовувати методи психологічного дослідження особистості та міжособистісних відносин, психічних процесів та станів; • провести психологічне дослідження і виявити психологічні і соціальні чинники, що провокують психічний розлад; • оцінювати результати психодіагностичного обстеження; • виявити особливості соматичного та психічного стану хворого; • визначити необхідність в спеціальних методах дослідження (лабораторних, функціональних), організувати їх виконання та дати їх правильну інтерпретацію; 	

<p>нейропсихологічні синдроми порушень вищих психічних функцій;</p> <ul style="list-style-type: none">• психологічні особливості хворих у загальномедичній практиці;• психологічні проблеми психосоматичних розладів, їх етіологію, психосоматичні співвідношення при захворюваннях внутрішніх органів, загальні принципи терапії психосоматичних захворювань;• медико-психологічні аспекти сексології, статеве життя людини та її забезпечення, нейрогуморальну, нейрорегуляторну та психічну регуляцію статевих функцій та її патологію, лікування статевих розладів;	<ul style="list-style-type: none">• поставити клініко-психологічний та синдромальний психопатологічний діагноз;• встановити диференційний діагноз;• визначити показання та характер для медико-психологічної допомоги (консультування, психологічна корекція, психотерапія);• надати медико-психологічну допомогу хворим з психічними відхиленнями при соматичних захворюваннях;• обґрунтувати тактику терапії з урахуванням індивідуальних особливостей хворого та загальних закономірностей перебігу хвороби;• розробити для хворих індивідуальні програми психотерапії та реабілітації;• оцінити особливості когнітивної та емоційної сфери;• визначити актуальний психічний стан пацієнта, в тому числі наявність стресу, фрустрації, невротичних розладів;• визначити наявність і характер актуальної психологічної проблеми пацієнта;• діагностувати психічні і поведінкові розлади у вагітних, породіллі та гінекологічних хворих;• провести психологічне дослідження хворих дітей;• оцінити психічний та фізичний
---	--

	<p>розвиток дитини;</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначити принципи та методи психологічного впливу; • обрати тактику і конкретні методики надання психологічної допомоги; • надати екстрену психологічну допомогу при стресах, життєвих кризах, суїцидальних намірах: розпізнати випадки, що потребують невідкладної психологічної допомоги і обрати тактику надання допомоги і надати невідкладну психологічну та психіатричну допомогу;
--	---

Практичні навички/компетентності

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур
1	Проведення діагностичного огляду хворого з психічним розладом	С	30
2	Складання плану медико-психологічного обстеження пацієнта	С	30
3	Складання консультативного висновку лікаря-психолога	С	30
4	Проведення медико-психологічного дослідження і виявлення психологічних і соціальних чинників, що провокують психічний розлад	С	30
5	Оцінка результатів психодіагностичного обстеження	С	60
6	Встановлення диференційного діагнозу	С	30

7	Встановлення клініко-психологічного та синдромального психопатологічного діагнозу	С	20
8	Визначення необхідності спеціальних методів дослідження (лабораторних, функціональних), організація їх виконання та інтерпретація	С	20
9	Визначення показань та характеру медико-психологічної допомоги (консультування, психологічна корекція, психотерапія)	С/D	20
10	Надання медико-психологічної допомоги хворим з психічними розладами	С/D	20
11	Надання медико-психологічної допомоги хворим з соматичними хворобами	С/D	20
12	Надання медико-психологічної допомоги хворим з ендокринологічними хворобами	С/D	5
13	Надання медико-психологічної допомоги хворим з онкологічними хворобами	С/D	10
14	Надання медико-психологічної допомоги пацієнтам хірургічного стаціонару	С/D	10
15	Надання медико-психологічної допомоги пацієнткам акушерсько-гінекологічного стаціонару	С/D	10
16	Діагностування психічних і поведінкових розладів у вагітних, породіль та пацієнтів гінекологічних медичних установ	С	5
17	Визначення актуального психічного стану пацієнта, в	С	90

	тому числі наявність стресу, фрустрації, невротичних розладів		
18	Проведення психологічного дослідження хворих дітей	C/D	12
19	Оцінювання психічного та фізичного розвитку дитини	C	5
20	Визначення методу доцільного психологічного впливу на дитину	C	5
21	Проведення цілеспрямованої психологічної бесіди з пацієнтом	C	60
22	Складання програми психологічного (патопсихологічного) дослідження пацієнта	C	30
23	Проведення психологічного (патопсихологічного) обстеження хворого	C	30
24	Проведення нейропсихологічного дослідження гнозису, праксису, мовленнєвих функцій	C	10
25	Інтерпретування результатів патопсихологічного обстеження і складання його висновка	C	15
Курс 1 (блок) 3		Медико-психологічна експертиза, психологічне консультування, психокорекція, психотерапія, психологічна реабілітація, психогігієна, психопрофілактика	
Мета		Розуміти основні принципи надання експертної, психотерапевтичної та психореабілітаційної допомоги	
<ul style="list-style-type: none"> • основні питання медико-психологічної експертизи, ознаки неосудності та недієздатності; 		<ul style="list-style-type: none"> • провести медико-психологічне супроводження вмираючого; 	

- основи психотерапії та реабілітації, теоретичні концепції психотерапії, методики психотерапії, особливості психотерапії та реабілітації при різних захворюваннях, психологічні критерії та методи оцінки ефективності психотерапії та реабілітації;
- принципи профілактики порушень здоров'я.

- формувати групи психокорекції, психотерапії, тренінгові групи та групи самодопомоги;
- провести медико-психологічну експертизу (медико-трудова, військову, педагогічну, судово-психологічну);
- оформлювати медичну та медико-психологічну документацію (карта амбулаторного хворого, історія хвороби, санаторно-курортна карта, лікарняний лист, документація для МСЕК, записи в журналі спостережень, індивідуально-психологічних консультацій, експериментальних та психодіагностичних досліджень та психологічної роботи);
- створити здоровий психологічний клімат в лікувальному закладі та серед медичного персоналу.
- складати програми психологічного (патопсихологічного) дослідження пацієнта
- володіти навиком підбору адекватних методик психологічного дослідження
- проводити психологічне (патопсихологічне) обстеження хворого
- володіти основними прийомами

	<p>нейропсихологічного дослідження гнозису, праксису, мовних функцій</p> <ul style="list-style-type: none">• проводити психологічне обстеження психічних процесів та станів хворого• проводити психологічне обстеження особистості та міжособистісних відносин• інтерпретувати результати психологічного обстеження і складати висновок• виявляти психопатологічні симптоми і синдроми психічних розладів• виявляти внутрішню картину захворювання• проводити діагностику конфлікту і конфліктних переживань• проводити психокорекцію виявлених розладів• застосовувати методи гіпнотизації• володінням методами самонавіювання та аутогенного тренування• застосовувати методи когнітивно-орієнтованої ПТ• володіти методами сімейної психотерапії• застосовувати методи поведінкової психотерапії• володіти методами групової психотерапії• застосовувати прийоми транзактного аналізу• застосовувати прийоми гештальттерапії
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • застосовувати прийоми нейролінгвістичного програмування • оформляти медичну документацію • впроваджувати психопрофілактичні заходи в практику • розробляти систему психогігієнічних заходів в конкретних умовах (в сім'ї, в медико-профілактичних закладах тощо)
--	---

Практичні навички/компетентності

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур
1	Обґрунтування тактики терапії з урахуванням індивідуальних особливостей хворого та загальних закономірностей перебігу хвороби	C/D	20
2	Розробка для хворих індивідуальних програм психотерапії та психологічної реабілітації	C/D	20
3	Надання екстреної психологічної допомоги при стресах, життєвих кризах, суїцидальних намірах: розпізнавати випадки, що потребують невідкладної психологічної допомоги і обрання тактики надання допомоги і надання невідкладної психологічної та психотерапевтичної допомоги	C	10
4	Проведення медико-психологічного супроводу	C	3

	вмираючого		
5	Проведення медико-психологічної експертизи (медико-трудова, військової, педагогічної, судово-психологічної)	В	2
6	Формування груп психокорекції, психотерапії, тренінгові групи та групи самопомоги;	В	5
7	Оформлення медичної та медико-психологічної документації (карта амбулаторного хворого, історія хвороби, санаторно-курортна карта, лікарняний лист, документація для МСЕК, записи в журналі спостережень, в журналах індивідуально-психологічних консультацій, експериментальних та психодіагностичних досліджень та психологічної роботи)	С/ D	60
8	Проведення психокорекції конфлікту і конфліктних переживань	С	10
9	Застосовування методів сугестивної психотерапії	А	5
10	Застосування методів самонавіювання та аутогенного тренування	А/В	5
11	Застосування методів когнітивно-поведінкової психотерапії	В/С	15
12	Застосування методів сімейної психотерапії	В/С	15
13	Застосування методів групової психотерапії	В/С	15
14	Застосуванням прийомів транзактного аналізу	В/С	15
15	Застосуванням прийомів	В/С	15

	гештальттерапії		
16	Впровадження психопрофілактичних заходів в практику - створення здорового психологічного клімату в лікувальному закладі	С	10
17	Розробка системи психогігієнічних заходів в конкретних умовах (в сім'ї, в медико-профілактичних закладах тощо)	С	15
18	Проведення просвітницької роботи (бесіди, лекції) серед населення, хворих і в медичних закладах	С	30
19	Стабілізація психічного стану пацієнтів	В	5

V. Навчальний план

Тривалість – 6 місяців (1080 год.)

Код курсу	Назва курсу	Лекції	Семінари	Практична лікарська діяльність	Разом
01.				діяльність	
02.	Організація медико-психологічної допомоги населенню	2	2	14	18
03.	Психологічні аспекти взаємодії лікаря з пацієнтом	2	4	28	34
04.	Методи дослідження в клінічній психології		12	50	62
04.1.	Теоретичні та практичні методи медичної психології				
04.2.	Медико-психологічні проблеми особистості	2	4	40	46
05.	Загальна психопатологія	6	26	74	106
06.	Нейропсихологія	2	4	16	22
07.	Медико-психологічні аспекти психічних розладів	6	48	82	136
08.	Психіатрія катастроф і кризові стани	2	12	50	64
09.	Психічні розлади та психологічні особливості у загальномедичній практиці	6	42	140	188
10.	Психологічні проблеми психосоматичних розладів	2	20	32	54

11.	Медико-психологічні аспекти сексології	2	12	48	62
12.	Медико-психологічні аспекти вмирання і смерті		4	38	42
13.	Медико-психологічна експертиза	2	4	24	30
14.	Консультавання у клінічній практиці, психокорекції, психотерапія	2	24	72	98
15.	Психологічні аспекти реабілітації. Психогігієна. Психопрофілактика	2	6	12	20
	Базисний рівень знань, умінь та контроль практичних навичок		8		8
	Робота з комп'ютерними атестаційними програмами. Підсумкове комп'ютерне тестування		8		8
	Піврічна та заключна атестація		6		6
	РАЗОМ	40	248	732	1020
Додаткові програми					
	Військово-медична підготовка	2	8	14	24
	Організація невідкладної медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях	4	2		6
	Неврологія	4	14		18
	Практичний курс невідкладної допомоги			12	12
	РАЗОМ	10	24	26	60
	ВСЬОГО	50	272	758	1080

VI. ДОДАТКОВІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ
VII. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ
ПРИМІРНА ПРОГРАМА, РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА,
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

1. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254.
2. Стаття 10 Закону України «Про вищу освіту».
3. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2017 р. №600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 01 жовтня 2019 р. №1254).
4. Директива 2005/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європи від 7 вересня 2005 р. «Про визнання професійної кваліфікації» зі змінами, внесеними Директивою 2013/55/ЄС.
5. Положення Хартії навчання медичних фахівців у Європейській спільноті,

прийнятої у 1994 р. Європейською спілкою медичних фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

Базова література:

1. Основи законодавства про охорону здоров'я <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. American Psychiatric Association (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Fifth ed.). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing. pp. 5– 25. ISBN 978-0-89042-555-8.
3. Clark LA, Cuthbert B, Lewis-Fernandez R, et al. Three Approaches to Understanding and Classifying Mental Disorder: ICD-11, DSM-5, and the National Institute of Mental Health's Research Domain Criteria (RDoC). *Psychol Sci Public Interest*. 2017;18(2): 72-145. doi: 10.1177/1529100617727266
4. Cohen A. Addressing comorbidity between mental disorders and major noncommunicable diseases. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2017. Accessed October 28, 2021. <https://www.euro.who.int/en/publications/abstracts/addressing-comorbidity-between-mental-disorders-and-major-noncommunicable-diseases-2017>
5. Data and resources: prevalence of mental health. In: Health topics. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2018. Accessed April 24, 2021. <http://www.euro.who.int/en/health-topics/noncommunicable-diseases/mentalhealth/data-and-statistics>
6. Doherty AM, Kelly J, McDonald C, O'Dwyer AM, Keane J, Cooney J. A review of the interplay between tuberculosis and mental health. *Gen Hosp Psychiatry*. 2013;35(4):398-406. doi:10.1016/j.genhosppsy.2013.03.018
7. First MB, Reed GM, Hyman SE, Saxena S. The development of the ICD-11 Clinical Descriptions and Diagnostic Guidelines for Mental and Behavioural Disorders. *World Psychiatry*. 2015;14(1):82-90. doi:10.1002/wps.20189
8. Global Burden of Disease Study. Global health data exchange. Washington (DC): Institute for Health Metrics and Evaluation; 2016. Accessed April 24, 2021. <http://ghdx.healthdata.org/gbd-results-tool>
9. Global Health Observatory data repository. Geneva: World Health Organization; 2017. Accessed October 28, 2021. <http://apps.who.int/gho/data/node.home>
10. International Advisory Group for the Revision of ICD-10 Mental and Behavioural Disorders. A conceptual framework for the revision of the ICD-10 classification of mental and behavioural disorders. *World Psychiatry*. 2011;10(2):86-92. doi:10.1002/j.2051-5545.2011.tb00022.x
11. Kaplan & Sadock's Synopsis Of Psychiatry. Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry; 11th ed. Wolters Kluwer. 2015
12. Kleinman A. Rethinking psychiatry: from cultural category to personal experience. Free Press; 1991.
13. Littlewood R. Psychiatry's Culture. *International Journal of Social Psychiatry*. 2016;42(4):245-268. doi:10.1177/002076409604200402
14. Parnas J, Sass LA, Zahavi D. Recent developments in philosophy of psychopathology. *Curr Opin Psychiatry*. 2008;21(6):578-584.

- doi:10.1097/yc0.0b013e32830e4610
15. Potter NN. Recent developments in philosophy of mind and psychopathology. *Curr Opin Psychiatry*. 2010;23(6):542-545. doi:10.1097/YCO.0b013e32833d41ed15.
 16. Reed GM, Drescher J, Krueger RB, et al. Disorders related to sexuality and gender identity in the ICD-11: revising the ICD-10 classification based on current scientific evidence, best clinical practices, and human rights considerations. *World Psychiatry*. 2016;15(3):205-221. doi:10.1002/wps.20354
 17. Reed GM, First MB, Kogan CS, et al. Innovations and changes in the ICD-11 classification of mental, behavioural and neurodevelopmental disorders. *World Psychiatry*. 2019;18(1):3-19. doi:10.1002/wps.20611
 18. Reed GM, Mendonca Correia J, Esparza P, et al. The WPA-WHO Global Survey of Psychiatrists' Attitudes Towards Mental Disorders Classification. *World Psychiatry*. 2011;10(2):118-131. doi:10.1002/j.2051-5545.2011.tb00034.x
 19. Sadler J. Values in psychiatric diagnosis and classification. In: Fulford KW, Davies M, Gipps R, et al. *The Oxford handbook of philosophy and psychiatry*. Oxford University Press; 2013
 20. Schatzberg AF, DeBattista C. *Manual of Clinical Psychopharmacology*. 8th ed. Washington DC: American Psychiatric Publishing Inc; 2015
 21. Stahl SM. *Essential Psychopharmacology. Neuroscientific basis and Practical Applications*. 3rd edn. Cambridge, UK: Cambridge University Press; 2008
 22. Stahl SM. *Essential Psychopharmacology: The Prescriber's Guide*. Cambridge, UK: Cambridge University Press; 2009
 23. Uthman OA, Magidson JF, Safren SA, Nachege JB. Depression and adherence to antiretroviral therapy in low-, middle- and high-income countries: a systematic review and meta-analysis. *Curr HIV/AIDS Rep*. 2014;11(3):291-307. doi:10.1007/s11904-014-0220-1
 24. World Health Organization. *Global Tuberculosis Report 2019*. WHO; 2019.
 25. Блейхер В.М., Крук И.В. Толковый словарь психиатрических терминов // Воронеж НПО «Модэк», 1995, - 280 с.
 26. Диагностика и ведение биполярного аффективного расстройства. «Нейро News: психоневрология и нейропсихиатрия». Сборник клинических рекомендаций 2015 г. <http://neuronews.com.ua/page/sbornik-klinicheskikhrekomentacij-2015>
 27. Диагностика и ведение большого депрессивного расстройства у взрослых. «Нейро News: психоневрология и нейропсихиатрия». Сборник клинических рекомендаций 2014 г. <http://neuronews.com.ua/page/sbornik-klinicheskikhrekomentacij-2014>
 28. Дитяча психіатрія : підручник / Г. М. Кожина, В. Д. Мішиєв, В. І. Коростій [та ін.] ; за ред. : Г. М. Кожиної, В. Д. Мішієва. – К. : Медицина, 2014. – 375 с.
 29. Жариков Н.М., Тюльпин Ю.Г. Психиатрия: Учебник. – М.: Медицина, 2000. – 544 с.
 30. Жмуров В.А. Психопатология – М: Медицинская книга, Н.Новгород: изд-во НГМА, 2002. – 668 с.
 31. Карманное руководство к МКБ-10: классификация психических и

- поведенческих расстройств с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями (Под ред. Дж. Купера / Пер. с англ. Д. Полтавца.– К.: Сфера, 2000.– 464с.
- 32.Классификация психических и поведенческих расстройств. Клинические описания и указания по диагностике. – К.: Факт, 1999. – 272 с. 34.
 - 33.Классификация психических и поведенческих расстройств с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями (ИДК) // Составитель и редактор Дж. Э. Купер. – Издательство «Сфера», Киев, 2000. – 441 с.
 - 34.Клиническое руководство по психическим расстройствам / Под ред. Давида Барлоу; пер. с англ. Э.Г. Эйдемиллера. – СПб.: Питер, 2008. – 912.
 - 35.Медицина психологія / С.Д.Максименко, І.А.Коваль та ін.- К.: Слово, 2014. – 516 с.
 - 36.Психіатрія (під ред. В.М. Козідубової, В.М. Кузнецова, В.А. Вербенко, Л.М. Юр'євої, О.О. Фільца, І.О. Бабюка).- Харків: Оберіг, 2013. – 1164 с.

Допоміжна література:

1. Бенджамин С., Гольдберг Д., Крид Ф. Психиатрия в медицинской практике – Киев.: Сфера – 1999 – 179 с.
2. Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочарян А.С. Основы психотерапии. – К.: Ника-центр, 2001.
3. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. - Киев: Наукова думка, 1989.
4. Гельдер М., Гет Д., Мейо Р. Оксфордское руководство по психиатрии – Киев: Сфера – 1997 – т. 1– 164 с.
5. Гельдер М., Гет Д., Мейо Р. Оксфордское руководство по психиатрии – Киев: Сфера – 1997 – т. 2– 175 с.
6. Гиндинкин В.Я. Лексикон малой психиатрии. – М., 1997.
7. Голдберг Д., Хаксли П. Распространенные психические расстройства. – К.: Сфера, 1999. – С. 154-160.
8. Гурьева В.А. Психогенные расстройства у детей и подростков. М., 1996; 207.
9. Детская и подростковая психиатрия, психоневрология: Клинические лекции для профессионалов (Под ред. Ю.С. Шевченко). – М.: Мед. информ. агенство, 2011. – 928 с.
- 10.Жариков Н.М., Тюльпин Ю.Г. Психиатрия: Учебник. – М.: Медицина, 2000. – 544 с.
- 11.Игумнов С.А. Клиническая психотерапия. – Минск: “Беларуская навука”, 2004. – С.34-57.
12. Исаев Д.Н. Психиатрия детского возраста: психопатология развития : учебник для вузов. – СПб. : СпецЛит, 2013. – 481 с.
- 13.Исаев Д.Н. Психопатология. – СПб.: Спец.Лит., 2004. – 463 с.
- 14.Калиновский П. Переход: последняя болезнь, смерть и после. – М., 1991.
- 15.Кан М. Между психотерапевтом и клиентом: новые взаимоотношения. –

- СПб.: Б.С.К., 1997.
16. Каплан Г.И., Сэдок Б., Дж. Клиническая психиатрия // Москва, Медицина - 1994 - Т. 1, С. - 587 – 630
 17. Каплан Г.И., Сэдок Б. Дж. Клиническая психиатрия. В 2 т.: - Пер. с англ. – М.: Медицина, 1994. – Т.1. - 366 с.
 18. Кемпински А. Психопатология неврозов. – Варшава: Польское мед. изд-во, 1975.
 19. Кісарчук З.Г. Теоретико–методологічні проблеми діяльності практикуючого психолога. // Практична психологія: теорія, методи, технології. – К., 1997.
 20. Клиническая и судебная психиатрия / Под ред. В.А. Гурьевой. – М.: Генезис, 2004. – 480 с.
 21. Клінічна суїцидологія (за ред. Л.М. Юр'євої, Н.О. Марути, І.В. Лінського). - Харків, Видавець Строков Д.В., 2020. – 302 с.
 22. Коняева А.П., Лисенко В.П., Тітова Т.М., Фурман А.В. Этический кодекс товарищества психологов Украины. – К.–Донецьк, 1993.
 23. Крафт-Эбинг Р. Половая психопатия. – М., 1996.
 24. Критерії діагностики та принципи лікування розладів психіки. Клінічний посібник / Підкоритов В.С., Букреєв В.І., Кузьмінов В.М. та ін. – Харків: Фоліо, 2001. – С.71-80.
 25. Крыжановский А.В. Циклотимические депрессии. – К: Сфера – 1995 – 271 с.
 26. Линдемманн Э. Аутогенная тренировка. – М., 1980.
 27. Линдемманн Э. Клиника острого горя // Психология эмоций. Тексты. – М., 1984.
 28. Марута Н.А. Эмоциональные нарушения при невротических расстройствах: Монография. — Харьков: РИФ «Арсис ЛТД», 2000. — 159 с.
 29. Медицина невідкладних станів: Швидка і невідкладна медична допомога: Підручник / За ред. І.С. Зозулі. Розділ: Невідкладна допомога в психіатрії. Кузнецов В.М.— К.: ВСВ "Медицина", 2012. — 728 с.
 30. Мей Р. Искусство психологического консультирования. - М., 1994.
 31. Оржеховська В.М. Методика позбавлення неповнолітніх наркогенних звичок: Методичний посібник. – К.: ІСДО, 1995.
 32. Основы возрастно-психологического консультирования / Под ред. А.Г.Лидерса. - М., 1991.
 33. Психиатрия и психотерапия : справочник / Герд Лаукс, Ханс-Юрген Мёллер; пер. с нем. ; под. общ. ред. акад. РАМН П.И. Сидорова – М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 512 с. : ил. 46.
 34. Психология смерти и умирания. Сост. К.С.Сельченков. – Минск, 1998.
 35. Психотерапевтическая энциклопедия / Под ред. Б.Д.Карвасарского. -

- СПб, 1998.
36. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. – М., 1994.
 37. Рудестам К. Групповая психотерапия, психокоррекционные группы: теория и практика. – М.: Прогресс, 1993.
 38. Соціально-стресові розлади (клініка, діагностика, профілактика) (за ред. П.В. Волошина, Н.О. Марути). - Харків, Видавець Строков Д.В., 2016. – 335 с.
 39. Степаненко В. Етика. К.: Лібра, 1998.
 40. Сучасні проблеми суїцидології (за ред. П.В. Волошина, Н.О. Марути) Харків, Видавець Строков Д.В., 2017 – 288с.
 41. Ургентна психіатрія (клініка, психодіагностика, терапія невідкладних станів). / Дзюб Г. К., Кузнецов В. М., Нестерчук Н. В. / К., 2010. — 190 с.
 42. Фанч Ф. Преобразующие диалоги. – К.: Ника-центр, 1997.
 43. Франкл В. Психотерапия на практике. – СПб.: Ювента, 1999.
 44. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М., 1990.
 45. Харди Г. Врач, сестра, больной. – София, 1983.
 46. Хорни К. Невротическая личность нашего времени. Самоанализ. – М., 1993.
 47. Шейдер Р. Психиатрия – М: Практика – 1998- 485 с.
 48. Юнг К.Г. Психологические типы. – М.: Университетская книга, 1997.
 49. Юрьева Л.М. История. Культура. Психические расстройства и расстройства поведения. – К.: Сфера, 2002. – 314 с.

Інформаційні ресурси:

<https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-psyhiatriyi-i-psyhoterapiyi-fpdo/>
— Офіційна сторінка кафедри психіатрії і психотерапії факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; містить посилання на матеріали лекцій, практичних, семінарських занять та самостійної роботи.

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=N-2dpOwAAAAJ> Фільц О.О. Кирилюк С.С., митрополит Димитрій (Рудюк). «Клінічне душпастирство: порадник з діагностики у психіатрії» для капеланів у закладах охорони здоров'я (ЗОЗ).

<http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.20022.11846> Accessed November 4, 2021.